

LAULULINNU LASTEAED

**SOINASTE LASTEAED LAULULIND
ÕPPEKAVA**

Soinaste 2026

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	2
1.1. Üldinfo.....	2
1.2. Lasteaia eripära.....	2
2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID.....	3
3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED.....	3
3.1. Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamine ja läbiviimine.....	4
3.2. Lapse individuaalne arendamine.....	4
4. ÕPIKÄSITUS.....	5
4.1. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted.....	6
4.2. Väärtuskasvatus.....	6
4.3. Õuesõpe.....	8
4.4. Digiõpe.....	9
5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	9
5.1. Õppeaasta.....	10
5.2. Päevakava.....	10
5.3. Õpetamise korraldus.....	10
6. 3a, 5a ja 6-7a LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED JA ARENGUTULEMUSED.....	11
6.1. Mänguoskused.....	11
6.2. Tunnetus- ja õpioskused.....	12
6.3. Sotsiaalsed oskused.....	13
6.4. Eneseregulatsioonioskused.....	14
6.5. Mina ja keskkond.....	14
6.6. Keel ja kõne.....	17
6.7. Matemaatika.....	19
6.8. Muusika.....	21
6.9. Liikumine.....	21
6.10. Kunst.....	23
7. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA DOKUMENTEERIMINE.....	24
7.1. Arengu hindamise, jälgimise ning analüüsimise põhimõtted.....	24
7.2. Lapse arengu individuaalse hindamise kavandamine.....	25
7.3. Lapse arengumapp.....	26
7.4. Individuaalne tugi.....	26
7.5. Tugiteenuste koordineerija (TUKO) ja lasteaia tugispetsialistid.....	28
8. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	29
9. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	31

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1. Üldinfo

Soinaste lasteaed Laululind on Kambja Vallavalitsuse hallatav lasteaed. Lasteaias on tagatud koolieast noorematele lastele lastehoid ning alushariduse omandamine vastavalt kehtivale riiklikule õppekavale. Oma tegevuses juhindub lasteaed Eesti Vabariigi ning Kambja valla õigusaktidest ning lasteaia põhimäärusest.

Lasteaia aadress: Tartumaa, Kambja vald, Soinaste küla, Kurepalu tee 1.

Omandivorm: Kambja valla munitsipaalasutus.

Rühmade arv: 6 (hoiu- ja aiarühmad).

1.2. Lasteaia eripära

Moto: Turvaline kasvamine juurtest tiibadeni!

Laululinna lasteaia eripäraks on Johannes Käisi põhimõtete rakendamine ning tervisedendus. Lasteaia igapäevategevusi kannab julgustav ja turvaline õpikeskkond, mis toetab teadlikku õppimist ja katsetamist. Lasteaias lähtutakse J. Käisi põhimõtetest, mille eesmärk on eripärade rakendamine, analüüsimine ja arendamine.

Lasteaia läheduses asub Eesti Põllumajandusmuuseum, dendropark ja mitmekülgne ning võimalusterohke õueala, kus laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise jms kaudu, olles õppijana aktiivne tegutseja ja julgelt teadlikul teekonnal. Lasteaeda iseloomustab looduslähedane mõtte- ja eluviis, toetav, turvaline ja tegutsema kutsuv õpikeskkond.

Kõikides tegevustes on tähtsal kohal lapse huvid, elulisus ja mängulisus, mis võimaldab lapsel õppida enesele märkamatult. Täiskasvanu on sobiva kasvukeskkonna looja, võimaldades lastel tunnetada, kogeda, uurida ja avastada ning tasakaalustada tänapäeva tehismailma. Lasteaeda iseloomustab julgus olla teekonnal ja teadlikult ning turvaliselt katsetada.

Lasteaed kannab edasi rahvakultuuri ja traditsioone ning seob need teadliku arenguga, luues silla vana ja uue vahel. Lasteaias on loodud eeldused ja tingimused, mis toetavad laste ja personali tervist, heaolu ja liikumisaktiivsust ning kujundavad tervislikke eluviise.

2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga. Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel:

- 1) terviklik ja positiivne minapilt;
- 2) mänguoskus ning õpioskused, sotsiaalsed- ja eneseregulatsiooni oskused;
- 3) kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- 4) arusaam ümbritsevast keskkonnast ja selle toimimisest;
- 5) julgus avastada, uurida, katsetada ja küsida;
- 6) oskus kasutada digivahendeid eesmärgipäraselt.

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 3) lapse loovuse, huvi ja omaalgatuse toetamine ning õppimine läbi mängu;
- 4) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 5) lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- 6) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 7) lõimitud üldõpetusliku ning lapse huvidest lähtuva tööviisi rakendamine;
- 8) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 9) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
- 10) mitmekeelsest perest pärit lapse keelelise arengu toetamine;
- 11) loodus- ja keskkonnakasvatuse tähtsustamine õppe- ja kasvatustöös;
- 12) digitehnoloogia võimaluste kasutamine õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö.

3.1. Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamine ja läbiviimine

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütm. Õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste. Tegevuste eesmärkide seadmisel ning planeerimisel lähtutakse laste arengutasemest, loovusest, huvist ning laste omaalgatusest. Kõik töötajad panustavad lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel:

- 1) tuginetakse alushariduse alusväärtustele;
- 2) lähtutakse lapse kasvades ja arenedes õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale;
- 3) selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ning tegevuste planeerimisel;
- 4) luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostööine õhkkond, kus laps saab tegutseda üksi või ühistegevustes;
- 5) lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi;
- 6) lähtutakse põhimõttest, et laps kogeb objekte ja nähtusi loomulikus keskkonnas.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel. Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess (kogemused, tegevused) ja laste kognitiivne potentsiaal (arutlusoskus, väljendatud seisukohad, teadmised).

3.2. Lapse individuaalne arendamine

Lapse lasteaiaga liitumisel luuakse lapsele individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK). Lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile kantakse info lapse toe vajaduse väljaselgitamiseks läbiviidud hindamiste, rakendatud tugimeetmete ja nende tulemuslikkuse kohta ning seatakse arengueesmärgid toetamist vajavates valdkondades.

Lapse individuaalse õpitee loomise põhimõtted:

- 1) Lapse individuaalse õpitee kujundamisel lähtutakse 3a, 5a ja 6-7a lapse eeldatavatest üldoskustest ning 6-7a lapse eeldatavatest arengutulemustest.
- 2) Lapse individuaalse õpitee kujundamine ja varajane märkamine on meeskonnatöö. Lapse individuaalsest vajadusest lähtudes korraldatakse lapsele õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös võimetekohane õpe ja vajalik tugi.
- 3) Lapse arengu hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist.
- 4) Iga rühma meeskond lähtub lapse arengu hindamisel laste vanusest, individuaalsest arengust ning üldisest rühma dünaamikast.
- 5) Kokkuleppel vanemaga võib teha lapse individuaalse arengu toetamiseks kohandusi õppe- ja kasvatusgevuse sisus ja korralduses ning õpi- ja kasvukeskkonnas.
- 6) Lapse, kelle kodune keel ei ole eesti keel, eesti keele omandamist toetatakse vajadusel eraldi eesti keele arengu toetamiseks mõeldud tegevuste kaudu, arvestades lapse arengutaset ning vanust.

4. ÕPIKÄSITUS

Õppimise aluseks on kogemus, mille laps omandab matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise kaudu, vastastikuses toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Õppe- ja kasvatusgevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripäradega. J.Käisi põhimõttest lähtuvalt peetakse oluliseks lapse arengutaset, vältides kiirustamist ja lõimides erinevaid tegevusi. Õpetuse sisuks on lapse huviringi kuuluvad asjad ja nähtused, mida laps saab kõikide meeltega tajuda ja tunnetada ning oma täheldustest ja elamustest jutustada.

Õppimine on lõimitud ja seotud lapse igapäevaelu ning huvidega. Laps on aktiivne osaleja, kes planeerib, teeb valikuid, seostab uusi teadmisi varasematega ning õpib nii õnnestumistest kui ka ebaõnnestumistest. Teemad kujunevad vastavalt laste ettepanekutele ja huvidele. Väärtustatakse lapse loovust, omaalgatust ja ettevõtlikkust. Lapsega tegelevate täiskasvanute ülesanne on olla lapse arengu suunaja, toetaja ja juhendaja ning kujundada lapse arengut toetav keskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

4.1. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, kus kõik töötajad panustavad selle nimel, et iga lapse potentsiaal saaks parimal võimalikul viisil avalduda.

Lasteasutuse õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõteteks on:

- 1) lapse individuaalse arenguga arvestamine ja eduelamuse pakkumine;
- 2) turvalise ja lapse arengut toetava keskkonna loomine;
- 3) kodu ja lasteasutuse järjepidev koostöö;
- 4) lapse loovuse toetamine pakkudes lastele valikuvõimalusi, avastamisrõõmu ja õppimist läbi mängu;
- 5) lapse tervise hoidmine ja edendamine;
- 6) loodus- ja keskkonnakasvatuse tähtsustamine õppetegevustes;
- 7) kujundada heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse (sh kultuurilised erinevused);
- 8) eesti kultuuritraditsioonide hoidmine ja väärtustamine;
- 9) laste ideede, arvamuste ja algatatud arutelude väärtustamine.

4.2. Väärtuskasvatus

Soinaste Lasteaed Laululind väärtuskasvatus on igapäevane ja teadlik protsess, mis toetub lasteaias põhiväärtustele ning täiskasvanute eeskujule. Väärtusi kujundatakse igapäevategevuste, toetava õpikeskkonna, õpetajate ja laste suhete ning koostöö kaudu lastevanematega. Suhtlemine eakaaslastega aitab kujuneda sotsiaalsetel oskustel. Meie eesmärgiks on omavaheliste heade suhete loomine, hoidmine, heatahtlik ja viisakas suhtlemine igas olukorras ning kõikidel

tasanditel. Soinaste lasteaed Laululind väärtuskasvatuse läbiviimine toetub vajadusel „Kiusamisest vaba lasteaed“ ning vaikuseminutite metoodikatele.

Laululinna lasteaia põhiväärtused:

- **Hoolivus** - hoolime lastest, peredest ja töökaaslastest, oleme heasoovlikud, märkame ning arvestame üksteisega, oleme mõistvad ja sõbralikud.
- **Koostöö** - teeme koostööd, oleme paindlikud ja kaasame peresid, kolleege ning teisi asutusi ühise eesmärgi nimel.
- **Loovus** - võimaldame lapsel olla ise otsija ja leidja, loome loovust toetava, turvalise ja mängulise keskkonna, mis kannab edasi ka pärimuskultuuri.
- **Looduslähedus** - õpime hoidma, tundma ja mõistma loodust ning loodusrütme, olles julged avastajad.

Lähtuvalt laste vanusest ning arengutasemest on õppe- ja kasvatustöösse põimitud väärtused, mis peegeldavad põhiväärtuste sisu:

- 1) Head kombed - viisakus ja lugupidamine iseenda ja teiste suhtes; tunded; külalislahkus; avalikus kohas käitumine; kaaslastega arvestamine; abi palumine ja tänamine osutatud abi eest; viisakas käitumine avalikus kohas;
- 2) Hoolivus - inimeste ja perekondade erinevused; vanemate abistamine kodus; erivajadustega inimestega arvestamine;
- 3) Peretraditsioonid - isadepäeva ning emadepäeva ettevalmistus; koos vanematega ühistegevuste planeerimine rühmas; muud peretraditsioonid;
- 4) Mardi- ja kadripäev - tänapäeva Mardid ja Kadrid; kombed ja traditsioonilised mängud;
- 5) Advendiaeg, jõulud ja uusaasta - traditsioonilised ettevalmistused pühadeks; rõõmu- ja rahuaeg; traditsioonilised toidud; heade soovide soovimise aeg; uue aasta vastuvõtmine ja uusaastasooovid;
- 6) Sõbrapäev - teineteisega arvestamine, hoolimine ja sõpradele heade soovide edastamine;
- 7) Vastlapäev - traditsioonilised mängud, kombed ja toimetused;
- 8) Kodumaa sünnipäev - kodumaa tähendus; kodukoha tähtsamad paigad; lipu ja hümnitundmine;
- 9) Kultuurilised erinevused - eestlased ja eestlus ning teised maailma rahvad; teiste rahvaste traditsioonid; naaberriigid;

- 10) Kultuurielu - teater ja muusika; näitlejad ja nende töö; käitumine teatris; teatriga seotud ametid (nt kirjanik, luuletaja, kunstnik, lavatöölised jne); erinevad muusikastiilid, sh traditsiooniline muusika;
- 11) Ülestõusmispüha - traditsioonilised pühade tegevused;
- 12) Jaanipäev - traditsioonid ja tähendus;
- 13) Tervis - tervislik eluviis ja toitumine; turvaline füüsiline ning psühhosotsiaalne keskkond; keskkonna mõju tervisele; terve olemine ning haiguste ennetamine.

4.3. Õuesõpe

Õuesõpe on õppekasvatustöö loomulik osa, kus õppimine toimub vahetus kontaktis ümbritseva keskkonnaga avatud õpiruumis, millele on iseloomulik, et õppimise koht võib olla ka õppevahend ning saadud kogemused juhivad uute teadmiste ja oskusteni. Õuesõppe eesmärk on toetada lapse terviklikku arengut, kasutades ära looduse ja tehiskeskkonna pakutavaid stimulatsioone. Õuesõpe ei ole eraldiseisev tegevus, vaid lõimib kõiki alushariduse riikliku õppekava valdkondi. Laps kogub teadmisi ja kogemusi oma keha ning keskkonna vahendatud tunnete ja muljete kaudu.

Õuesõppe põhieesmärgid on:

- tervis ja heaolu: suurendada laste igapäevast liikumisaktiivsust ja tugevdada immuunsüsteemi värskes õhus viibimise kaudu ning mõista nende seost õues tegutsemisega.
- avastusõpe: pakkuda võimalusi õppida läbi erinevate meelte (vaatlemine, kuulamine, haistmine, kompimine ja maitsemine).
- keskkonnaharidus: kujundada säästvat eluviisi ja hoolivat suhtumist elus ja eluta loodusesse.
- sotsiaalne areng: soodustada lastevahelist koostööd ja probleemide lahendamist vähem reguleeritud keskkonnas.
- individuaalne areng: luua igale lapsele võimalus märgata muutusi ja nähtusi looduses, märgata ning mõista aastaegade vaheldumist ning läheneda loodusele ning loodusmaterjalidele loovalt.

Õppekasvatustegevused viiakse läbi nii lasteaia õuealal kui ka väljaspool seda. Õpetaja on õuesõppe protsesside suunaja.

4.4. Digiõpe

Digitehnoloogia kasutamine lasteaias lähtub riiklikust õppekavast ning toetab lapse üldoskuste ja valdkondlike teadmiste kujunemist. Tehnoloogia ei ole eraldiseisev õppeaine, vaid vahend ja meetod, mis on lõimitud igapäevastesse tegevustesse ja toetab kõiki õppevaldkondi.

Lasteaia on tagatud mitmekülgne ja eakohane digitaalne taristu, mis sisaldab:

- 1) haridusrobotid programmeerimise ja loogika arendamiseks (Bee-Bot, Blue-Bot, Ozobot, Makey-Makey, Matatalab, Dash&Dot jm);
- 2) nutiseadmed (tahvelarvutid, puutetundlikud ekraanid, salvestavad seadmed) uurimuslikuks tegevuseks ja loomeks;
- 3) tarkvaraks on valitud eakohased, reklaamivabad ja arendavad rakendused ning veebikeskkonnad.

Digiõppe eesmärgid:

- Toetada lapse loovust, kriitilist mõtlemist ja probleemilahendusoskust;
- Kujundada esmased digipädevused: oskus seadmeid eesmärgipäraselt ja säästlikult kasutada;
- Arendada sotsiaalseid oskusi läbi koostöise tegevuse digivahenditega;
- Luua seoseid virtuaalse ja füüsilise maailma vahel.

5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustegevuses võimaldatakse lastel tegutseda muu hulgas nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel.

5.1. Õppeaasta

Laululinnu lasteaed korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31.augustini. Õppe- ja kasvatustegevused rühmades toimuvad 1. septembrist kuni 31. maini. Suvekuudel juunis, juulis ja augustis töötavad lasteaia rühmad vastavalt vajadusele ning toimub õpitu kordamine ja kinnistamine. Tegevused toimuvad valdavalt õues. Lasteaia õppeaasta eesmärgid ja temaatika kinnitatakse pedagoogilisel koosolekul ning fikseeritakse aasta tegevuskavas.

5.2. Päevakava

Päevakava koostamisel lähtutakse alushariduse riiklikust õppekavast, laste vanusest, individuaalsetest vajadustest ning lasteaia lahtiolekuaegadest.

Päevakava koostamise põhimõtted:

- päevakava koostamisel jälgitakse, et lastel oleks piisavalt aega ja võimalusi aktiivseteks ja vaikseteks tegevusteks ning et tegevuste vaheldumine oleks päeva lõikes sujuv;
- laps viibib iga päev sõltuvalt ilmast vähemalt 1-2 korda õues;
- õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste;
- rühmade päevakavad koostatakse ja korrigeeritakse igal õppeaastal vastavalt laste vanusele.

Rühmade päeva- ja tegevuskava kinnitab lasteaia direktor käskkirjaga õppeaasta alguses.

5.3. Õpetamise korraldus

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige laste huvidest lähtuvalt.

Üldised põhimõtted:

- lasteaia ürituste plaan koostatakse augustis ja kinnitatakse pedagoogilisel koosolekul. Ürituste plaani koostamisel arvestatakse õppeaasta eesmäärke, temaatikat ning lähtutakse traditsioonidest ja rahvuslikest tähtpäevadest;

- rühmade tegevuskava tutvustatakse lastevanematele sügisestel lastevanemate koosolekutel. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi;
- rühma õppeaasta tegevuskava koostatakse pedagoogilisel koosolekul kokkulepitud struktuuri alusel ja õppejuhi poolt määratud tähtjaks;
- lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ning huviringide ajaline plaan kinnitatakse iga õppeaasta alguses;
- õppe- ja kasvatustegevus rühmades toimub rühma tegevuskava ja projektiplaani alusel. Projektiplaani täiendatakse jooksvalt kogu projekti kestel;
- õpetajad täidavad kogu õppeaasta vältel õppe- ja kasvatustegevuse e-päevikut Eliis keskkonnas. Päeviku süstemaatilist täitmist kontrollivad direktor ja õppejuht. Päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik ja peab olema korrektne;
- õpetajad täidavad igapäevaselt päevikus pävakirjeldust ning projektiplaani lõpus kokkuvõtvat analüüsi. Dokumentides kajastub individuaalne töö lapsega, koostöö lastevanematega, õppe- ja kasvatustegevuse kirjeldused ning muud õppe- ja kasvatustegevust toetavad tegevused;
- kord aastas koostavad õpetajad õppe- ja kasvatustegevuse analüüsi tuues välja parendustegevused.

6. 3a, 5a ja 6-7a LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED JA ARENGUTULEMUSED

Lapse arengu hindamine (edaspidi *hindamine*) on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga. Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.

6.1. Mänguoskused

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) suudab väikeses grupis mängule keskenduda; 2) kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;

	3) jälgendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut; 4) sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut; 5) kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga; 6) suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu; 7) suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.
5-aastane laps	1) suudab iseseisvalt mängule keskenduda; 2) võtab mängudes rolle, tuginedes oma kogemusele ning valib loovalt sobivad vahendid; 3) algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega mängus arvestada; 4) püüab mängu käigus tekkinud erimeelsusi ise lahendada (vajadusel küsib abi); 5) järgib mängureeglite täitmist (enda ja teiste poolt) ning vajadusel küsib abi; 6) õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge;
6-7-aastane laps	1) suudab mängule keskenduda; 2) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid; 3) rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi; 4) näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust; 5) algatab mängu ja arendab mängu sisu; 6) täidab mängudes erinevaid rolle; 7) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele; 8) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada; 9) tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

6.2. Tunnetus- ja õpioskused

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega; 2) suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda; 3) mõistab lihtsamat kõnet; 4) valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara; 5) väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses; 6) suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele; 7) oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid; 8) oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada; 9) suudab järgida lihtsat juhust; 10) oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.
5-aastane laps	1) suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda vähemalt 15–20 minutit; 2) osaleb arutelus (saab kuuldust aru, esitab küsimusi, avaldab arvamust); 3) kasutab õpitud teadmisi ja oskusi igapäevastes situatsioonides (arutleb lihtsate probleemide üle, nt mida teha, kui keegi on kurb); 4) oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada; 5) täidab lihtsamaid kaheosalisi juhiseid, mis on seotud igapäevaeluga;

	6) mõistab lihtsamaid seoseid (sh põhjus-tagajärg); 7) valib sobivad vahendid ja võtted probleemilahenduseks tuginedes varasemale kogemusele.
6-7-aastane laps	1) suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda; 2) saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi; 3) suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust; 4) esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada; 5) oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada; 6) saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna; 7) kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; 8) kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

6.3. Sotsiaalsed oskused

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada; 2) on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada; 3) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; 4) saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest; 5) loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos; 6) jagab mõnikord asju ka teistega; 7) algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust; 8) oskab väljendada oma vajadusi ja soove.
5-aastane laps	1) oskab luua sõprussuhteid; 2) märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata; 3) osaleb rühma kokkulepete kujundamisel, järgib rühma reegleid ja viisakusreegleid; 4) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, mõistab oma käitumise tagajärgi (sh põhjus-tagajärg); 5) teeb koostööd väikeses grupis; 6) püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsib täiskasvanu abi.
6-7-aastane laps	1) tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda; 2) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses; 3) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi; 4) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi; 5) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme; 6) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad; 7) osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides; 8) suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

6.4. Eneseregulatsioonioskused

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) tuleb toime vanematest eemalolekuga; 2) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga; 3) suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada; 4) suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega; 5) saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega; 6) paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.
5-aastane laps	1) suudab nimetada oma emotsiooni ja põhjendada, miks end nii tunneb ("ma olen vihane, sest..."); 2) kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi; 3) tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel; 4) oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi; 5) oskab sobivalt käituda vastavalt kokkulepetele (teater, liiklus) jms; 6) saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused.
6-7-aastane laps	1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada; 2) kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni; 3) suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda; 4) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele; 5) oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi; 6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused

6.5. Mina ja keskkond

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse; 2) osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse); 3) räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid; 4) nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst);

	5) teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi; 6) märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt; 7) nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget; 8) teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada; 9) teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid; 10) teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga; 11) hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi); 12) kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti; 13) nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegade; 14) nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel; 15) arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel); 16) nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust; 17) arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud; 18) arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik; 19) arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud; 20) arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse; 21) nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel; 22) kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.
5-aastane laps	1) oskab end tutvustada (teab enda ees- ja perekonnanime, vanust) ning rääkida oma huvidest; 2) nimetab oma lasteaia ja rühma nime; 3) oskab nimetada kehaosi (poiste ja tüdrukute erinevused) ja teab nende vajalikkust, teab, millised kehaosad on privaatsed (ujumisriiete reegel); 4) kirjeldab enda kodu ja pereliikmeid; 5) nimetab ja kirjeldab tuntumaid ameteid, oskab öelda, kelleks soovib suurena saada; 6) nimetab rahvussümboolikat, oskab kirjeldada tuntumaid rahvakalendri tähtpäevi ja teab tegevusi/kombeid, mida neil päevadel tehakse; 7) oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone; 8) oskab nimetada ohtlikke esemeid/tegevusi ning teab, kuidas turvaliselt käituda; 9) teab hädaabinumbrit 112, millal tuleb helistada ning millist infot helistades edastada;

	10) teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab; 11) nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta; 12) teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel; 13) teab, miks on vaja loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha; 14) tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte; 15) eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti); 16) nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised jm); 17) selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning püüab käituda ohutult erinevates liiklusolukordades; 18) nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud sõõgid ja joogid (sh vee tähtsus); 19) nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus); 20) teab, et kiusamine on vale, ning oskab märgata ja vajadusel abistada; 21) teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist; 22) arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, isikliku info jagamine); 23) kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.
6-7-aastane laps	1) oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid; 2) oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest; 3) oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone; 4) oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid; 5) oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi; 6) saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid; 7) oskab ebameeldivates või ebatavalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda; 8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida; 9) oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist; 10) oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid; 11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt; 12) tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust; 13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;

	14) oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadeast; 15) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega; 16) oskab liikluses ohutult käituda; 17) oskab kirjeldada, tervisliku ja mitmekesine toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel; 18) oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel; 19) oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine; 20) oskab selgitada raha otstarvet; 21) teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas; 22) oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loova kasutada ning juhtida lihtsamaid robotikaseadmeid; 23) oskab kasutada põhilisi digiseadmeid ja haridusroboteid juhendamise abil; 24) suudab luua lihtsat digitaalset sisu (foto, heliklipp, lühianimatsioon); 25) mõistab tehnoloogia rolli igapäevaelus ja oskab tuua näiteid selle kasulikkusest; 26) järgib kokkulepitut reegleid digivahendite kasutamisel ja ekraaniaja piiramisel.
--	--

6.6. Keel ja kõne

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirja pildis ära oma nime; 2) matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega; 3) hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne); 4) kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh lihtsõnu ja moodustab kahe- kuni kolmesõnalisi lauseid; 5) algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses; 6) jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi; 7) reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhiste; 8) püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil; 9) kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid); 10) loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme. <u>Eesti keel teise keelena:</u> 1) saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest; 2) kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lauseid; 3) õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud; 4) õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel; 5) saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh); 6) proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu;

	7) tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega; 8) matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega; 9) õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.
5-aastane laps	1) määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu; 2) kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime; 3) hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu; 4) kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike-pikk, must-puhas); 5) kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav); 6) kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu hommik, päev, õhtu, öö; 7) algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, jagab oma muljeid ja kogemusi, esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?); 8) annab kuuldud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil; 9) jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval); 10) loeb peast liisusalme/luuletusi. <u>Eesti keel teise keelena:</u> 1) saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning püüab neid kasutada igapäevasuhtluses; 2) saab aru õpitud sõnadest ja lausungitest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil; 3) mõistab eestikeelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt; 4) saab aru lihtsamatest küsimustest ning proovib neile iseseisvalt või täiskasvanu toel vastata; 5) kasutab täiskasvanu suunamisel õpitud viisakusväljendeid; 6) hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid ning erineva häälikupikkusega sõnu; 7) tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades, häälib täiskasvanu abiga sõnu, teab tähti ning püüab kirjutada oma nime; 8) kirjutab eestikeelseid joonistähti, püüab kirjutada mõnda tuttavat sõna; 9) kordab täiskasvanu järgi lihtsamaid ning teab peast mõningaid tuttavamaid eestikeelseid laule või luuletusi.
6-7-aastane laps	1) tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu; 2) oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega; 3) oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid; 4) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada; 5) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga; 6) oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid;

	7) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida; 8) oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda; 9) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid; 10) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule. <u>Eesti keel teise keelena:</u> 1) mõistab tuttavat teemat ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet; 2) tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes; 3) saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud ja toimib vastavalt; 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires; 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid; 6) suudab korrata võrdleva hääldamise abil vajadusel žesti või viipega teotatud erineva häälikupikkusega sõnu; 7) tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1-2-silbilisi sõnu; 8) oskab kirjutada vähemalt 1-2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega; 9) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.
--	---

6.7. Matemaatika

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka; 2) moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid; 3) loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni; 4) mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest arusaamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng); 5) kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada; 6) võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid; 7) tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatahti ning kasutab neid mängudes; 8) tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike); 9) eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest; 10) jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp); 11) kasutab täiskasvanu toel mõisteid: täna, homme, eile; 12) kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt pildidel, vestluses vm); 13) kirjeldab aastaaga, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks); 14) märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga; 15) kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.

5-aastane laps	1) rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse alusel ning nimetab nende erinevaid ja ühiseid tunnuseid; 2) oskab hulki võrrelda kasutades mõisteid rohkem/vähem/võrdselt; 3) loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu; 4) paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab; 5) koostab täiskasvanu abiga lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 õuna ära“); 6) võrdleb kuni 5 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid (suurem-väiksem; pikem-lühem; laiem-kitsam; kõrgem-madalam); 7) teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro”; 8) tutvub mõningate mõõtühikutega (kilogramm, liiter) jm; 9) mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga; 10) nimetab ringi, kolmnurga, nelinurga ja ruudu, tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup; 11) loob ja jätkab mustreid, märkab neid ka ümbritsevas keskkonnas; 12) teab ja eristab mõisteid: eile, täna, homme, enne, pärast, varem- hiljem, noorem - vanem; 13) teab aastaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaegadeaga; 14) nimetab oma sünnipäeva ja kuud kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender); 15) tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti; 16) määrab eseme asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul ja paremal.
6-7-aastane laps	1) oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust; 2) oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt; 3) oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada; 4) oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , – , =; 5) oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi; 6) oskab järjestada kuni viiete eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm); 7) oskab kasutada õigesti mõisteid eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem; 8) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal; 9) oskab määrata kellaaega täistundides; 10) oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses; 11) oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva; 12) teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse; 13) oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms); 14) tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada; 15) märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

6.8. Muusika

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike; 2) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha); 3) tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli; 4) mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi; 5) liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak); 6) sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkük, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel; 7) juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.
5-aastane laps	1) laulab õpitud eakohaseid laule teistega koos ja samas tempos; 2) teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada; 3) eristab enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt); 4) mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused), püüab pilli mängida koos teistega ühes tempos; 5) arvestab liikumisel muusika meeleolu ja rütmiga; 6) osaleb tantsulistes tegevustes, sooritades erinevaid tantsuliigutusi; 7) imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutab erinevaid vahendeid ning arvestab muusika meeleoluga.
6-7-aastane laps	1) oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi; 2) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada; 3) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille; 4) oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega; 5) oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule; 6) oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega; 7) oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

6.9. Liikumine

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel;

	2) tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju; 3) sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad); 4) teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi; 5) suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid; 6) sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi; 7) teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi; 8) reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini); 9) kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt; 10) mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid; 11) nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.
5-aastane laps	1) suudab keskenduda ja pingutada kehalises tegevuses ning viia alustatud tegevuse lõpuni; 2) tunneb ja järgib liikumisel ja mängimisel ohutus- ja mängureegleid, kuid vajab keerukamates olukordades veel juhendamist; 3) sooritab põhiliikumisi (jooksmine, hüppamine, ronimine, viskamine jm) sujuvalt ja üha sihipärasemalt tegevustes ja mängudes; 4) arendab tasakaalu, painduvust, osavust, kiirust ja jõudu; suudab kombineerida erinevaid liikumiselemente ning osaleda kestmates tegevustes; 5) suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikudes (nt kõndida kitsal rajal, seista ühel jalal, hoida tasakaalu vahendil liikudes); 6) sooritab harjutusi õpetaja selgituse järgi, julgeb neid ette näidata ning püüab ise lihtsamaid liikumisi juhendada; 7) teeb rütmilisi liikumisi, tunneb ja järgib lihtsat rütmi (korduvad mustrid, tempovahetus); 8) kasutab erinevaid vahendeid (pallid, rõngad, kelgud jm) iseseisvamalt ja sihipärasemalt, arvestades ohutusega; 9) mängib lihtsamaid ja koostööd nõudvaid liikumismänge (1–3 reeglit), rakendab mängus sportlikke elemente; 10) nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisviise ja mõningaid spordialasid, eriti neid, mida on ise proovinud.
6-7-aastane laps	1) suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele; 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid; 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt nii, et liigutused on koordineeritud; 4) oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi; 5) suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel; 6) oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;

	7) oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi; 8) oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga; 9) oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid; 10) oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu; 11) oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.
--	---

6.10. Kunst

Vanusegrupp	Eeldatavad tulemused
3-4-aastane laps	1) leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult; 2) kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliats, pintsel, savi); 3) kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel; 4) kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte; 5) kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil; 6) teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd; 7) räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst; 8) kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi; 9) tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.
5-aastane laps	1) leiab ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt; 2) kasutab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid; 3) valib sobivad vahendid ja kasutab neid sihipäraselt ja ohutult; 4) kirjeldab oma kunstitööd ja selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes arvamust heatahtlikult; 5) osaleb grupitöös teostades kaaslastega ühise kunstitöö.
6-7-aastane laps	1) oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil; 2) oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet; 3) kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt; 4) oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle; 5) oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd; 6) vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda; 7) kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel; 8) oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

7. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA DOKUMENTEERIMINE

7.1. Arengu hindamise, jälgimise ning analüüsimise põhimõtted

Lapse arengu hindamine on oluline lapse eripärade mõistmiseks, lapsele toe vajaduse väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga. Oluline on arvestada iga lapse arengu ning toevajadusega ning pakkuda asjakohast tuge.

Lapse arengu hindamise põhimõtted:

- 1) Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamistulemused dokumenteeritakse individuaalse arengu jälgimise kaardil (IAJK).
- 2) Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad ja abiõpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes. Märkmed lapse arengu kohta salvestatakse e-keskkonda Eliis.
- 3) Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.
- 4) Hindamismeetodid on vaatlus, vestlus, arengumapp, küsitlus/intervjuu, arengu jälgimise mängud.
- 5) Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
- 6) Vähemalt kord aastas enne arenguvestlust koostab rühmaõpetaja lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte (Eliisis arenguvestluse kokkuvõtte) ning vajadusel viib lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi arenguvestluse. Vestlusel arutletakse lapse arengu teemal ning lepatakse kokku ning lisatakse arenguvestluse kokkuvõttesse mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.
- 7) Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.
- 8) Vanematel on võimalus tutvuda lapse arengu hindamise põhimõtete ja korraldusega.

- 9) Lapse arengu hindamise ja arenguestluse tulemus dokumenteeritakse "Isikuandmete kaitse seaduses" sätestatud tingimustel.

7.2. Lapse arengu individuaalse hindamise kavandamine

Tutvumis- ja arenguestlused vanematega toimuvad lähtuvalt lapsest ja rühmast.

Aeg	Tegevus	Sisu ja eesmärk	Väljund / dokument
September	Lapse vaatlus	Esmased tähelepanekud lapse üldoskuste ja arengutaseme kohta	Eliis - päevik, individuaalne tagasiside Eliisis
Oktoober	Arengu esmane kirjeldus/ arengu hindamine ning individuaalsete ja grupitegevuste kavandamine	Lapse arengu esmane kokkuvõte, individuaalsete eesmärkide seadmine/ hindamine vastavalt üldoskustele ja valdkondadele	Arengukirjeldus/märkmed, tööde analüüs/individuaalse arengu jälgimise kaart (edaspidi <i>IAJK</i>) ja vajadusel individuaalne arenduskava (edaspidi <i>IAK</i>)
November	Arengu hindamine ja individuaalne arendamine	Tagasiside vanema(te)le lapse arengust ja vajadustest	Arengukirjeldus (<i>IAJK</i>)/märkmed Eliisis
Jaanuar	Vahekokkuvõtted	Lapse tugevuste ja toetamisvaldkondade täpsem analüüs	Arengukirjeldus (<i>IAJK</i>)/märkmed Eliisis
Jaanuar-aprill	Arengu hindamine ja individuaalne arendamine	Hindamine vastavalt üldoskustele ja valdkonnaoskustele	Arengukirjeldus/märkmed, tööde analüüs, <i>IAJK</i> , <i>IAK</i>
Märts-aprill	Lapse arengu (kuni 6-aastased lapsed) ja koolivalmiduse hindamine (6-7-aastastel lastel); arenguestlus vanema(te)ga	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte, soovitusel; tagasiside vanema(te)le lapse arengust ja vajadustest	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte (kuni 6-aastased lapsed), koolivalmiduskaart (6-7-aastased lapsed); arenguestluse protokoll, <i>IAJK</i> ja <i>IAK</i> kokkuvõtted õppeaasta kohta
Aprill-mai	Üldkokkuvõte ja edasiside järgmiseks õppeaastaks	Rühma koondanalüüs ja eesmärgid uueks õppeaastaks	Lapse arengu õppeaasta kokkuvõte

7.3. Lapse arengumapp

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp e-keskkonnas Eliis, kus on IAJK, Eliisi tagasiside, arenguvestluste kokkuvõtted ja vastavalt vajadusele IAK. Arengumapi koostamise eesmärgiks on koguda informatsiooni lapse arengu kohta lasteaias. Töölehed ja muu arengu hindamiseks lapse poolt koostatud materjal antakse lapsevanemale üle hiljemalt lapse lasteaiaast lahkumise ajaks. Lapse arengumapp on toetavaks materjaliks arenguvestlusel lapsevanemaga. Lapsevanemal on võimalik tutvuda enda lapse kohta kogutud materjaliga, andes oma soovist märku rühmaõpetajale.

Lapse arengumapi koostamise üldised põhimõtted määratletakse pedagoogilisel koosolekul, jättes õpetajale rühmapõhise autonoomia arengumapi koostamisel.

7.4. Individuaalne tugi

Lasteaed lähtub õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest, mille kohaselt osaleb laps õppe- ja kasvatustegevuses suurema osa ajast koos kõigi teiste lastega ja oma õpetaja juhendamisel. Lapse individuaalsest vajadusest lähtudes korraldatakse lapsele õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös võimetekohane õpe ja vajalik tugi.

Individuaalse toe korraldamise põhimõtted:

- 1) Lapsel on õigus saada tema vajadustele vastavat tuge vajaduse tuvastamise hetkest alates. Vajadus tuvastatakse lasteaiale sellekohaste objektiivsete andmete saabumise või nõustamismeeskonna soovitusel andmisega. Lapsele vajaliku toe väljaselgitamisel ja tagamisel loob lasteaed eeldused koostööks vanemaga.
- 2) Lapsele, kellel on kohanemiskursusi või tekib mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, pakub lasteaed üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ja vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas.
- 3) Kui ilmneb lapse andekus, pakuvad õpetajad või teised spetsialistid talle vajaduse korral lisajuhendamist.

- 4) Toevajadusega lapse, sealhulgas eriandeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö.
- 5) Lapse toetamiseks tehakse vajadusel koostööd KOV-iga ning lapsevanema nõusolekul nõustamis- või raviasutustega.
- 6) Laps, kes oma tervise seisundi või individuaalse arengu tõttu ei ole õppimiskohustuslikku ikka jõudes saavutanud vajalikku koolivalmidust, võib õpinguid alustada ühe õppeaasta võrra hiljem, kui seda soovib tema koolivalmidust hinnanud koolieelne lasteasutus või põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 47 nimetatud kooliväline nõustamismeeskond.

Laululinnu lasteaia lapse arengu toetamise mudel

1.	MÄRKAMINE	• Vaatlus (rühmameeskond, liikumis- ja muusikaõpetaja, tugispetsialistid, lapsevanem) • Õpetajad jälgivad ja hindavad lapse arengut ja toimetulekut lasteaias ning kohandavad õppe- ja kasvatustegevust lapse individuaalsete vajaduste ja võimete järgi • Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed (tugiteenuste koordineerija või õpetajad) sellest vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid • Tugiteenuste koordineerija, rühmapersonal, tugispetsialistid ning muu lastega vahetult töötav personal dokumenteerib olulisemad tähelepanekud Eliisi • Igale lapsele avatakse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK)
2.	KAARDISTAMINE	• Hindamine (arengu jälgimise plaani ning IAJK täitmine) • Planeerimine (ümarlauad, logopeedilised ja eripedagoogilised nõustamised, vanemate kaasamine, arenguestlused) • Kokkulepped dokumenteeritakse Eliisi (tugiteenuste koordineerija ja õpetajad) • Tugiteenuste koordineerija või eripedagoog/logopeed teavitavad lapsevanemat lapse toevajadusest (logopeediline, eripedagoogiline vms) • Tuge vajavate laste nimekiri lisatakse ARNO keskkonda
3.	SEKKUMINE	• Rühmakeskkonna kohandamine • Tugimeetmete kasutuselevõtmine (logopeedilised ja eripedagoogilised tegevused, individuaalsed tegevused, vajaduspõhiselt pere nõustamine); nende tõhususe pidev analüüs (omavaheline kommunikatsioon ja tagasiside vanematele, dokumenteerimine Eliisi) • Vajadusel koostab õpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti, tugiteenuste koordineerija ja vanemaga lapsele riikliku õppekava alusel individuaalse arenduskava (IAK). • Individuaalsed tegevused dokumenteeritakse Eliisi rühmapäeviku lahtrisse "Tagasiside lapse arengu kohta" • Vajadusel spetsialistide kaasamine väljaspool asutust läbi tugiteenuste

		koordineerija • Vajadusel vahekokkuvõtte vanemate ja/või tugispetsialistidega
4.	ANALÜÜS/ KOKKUVÕTE	• Hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta märgitakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile (IAJK). • Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse koostöös tugispetsialistide ning vanemaga kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendamisest (kui see on lapsele loodud), arengukeskkonna sobilikkusest, arengueesmärkide saavutamisest ning lapse edasistest vajadustest • Tagasisidestamine (rühmameeskond, tugispetsialistid, tugiteenuste koordineerija, lapsevanemad, vajadusel muusika- ja liikumisõpetaja ning juhtkond), vajadusel vestlused • Lapse arengu tulemuslikkuse hindamine (rühmameeskond, tugispetsialistid) • Ettepanekud järgnevateks võimalikeks tugimeetmeteks
Vajadusel uus tsükkel		

7.5. Tugiteenuste koordineerija (TUKO) ja lasteaia tugispetsialistid

Lapse arengu toetamiseks määrab direktor tugiteenuste koordineerija, kelle ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd, mida on vaja õppe ja arengu toetamiseks (nt lasteaiasisese tugiteenustega seonduva dokumentatsiooni süsteemi loomine, arendamine ja täitmine) ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist.

Tugiteenuste rakendamise põhimõtted:

- 1) Tugiteenuste koordineerija toetab ja juhendab õpetajaid lapse esmase toe kavandamisel, nõustab vanemaid ning teeb õpetajatele ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, lasteaias pakutavate lapse arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ning lasteaiast kooli ülemineku toetamiseks.
- 2) Lasteaed kannab andmed osutatud tugiteenuse ja teenuseosutaja kohta hariduse infosüsteemi. Lapse elukohajärgsel kohaliku omavalitsuse üksusel on lapsele ja perele vajalike tugiteenuste tagamiseks õigus töödelda hariduse infosüsteemi andmeid.
- 3) Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul rakendab lasteaed tõhustatud tuge või erituge.

- 4) Koolivälise nõustamismeeskonna soovitus kantakse hariduse infosüsteemi pärast seda, kui vanem on andnud nõusoleku soovitus rakendada. Nõusolek esitatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.
- 5) Vähemalt korra õppeaastas ja siis, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppemas, hindab tugiteenuste koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb direktorile ettepanekud edasiseks tegevuseks.

Eripedagoog hindab ja arendab läbi mänguliste tegevuste lapse tunnetustegevust (taju, tähelepanu, mälu ja mõtlemist). Eripedagoogilise tegevuse eesmärgiks on lapse arengu toetamine ja suunamine arvestades lapse hetke oskusi. Eripedagoog teeb järjepidevat koostööd rühma personali ja lapsevanematega ning nõustab vajaduspõhiselt lapse arenguga seotud küsimustes. Eripedagoog teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ja vormistab vajalikud dokumendid. Lisaks osaleb rühma koosolekutel, vestlusringides ja vajadusel lapse arenguestlustel

Logopeed koostab kommunikatiivse toevajadusega lapsele arendusplaani. Logopeed jälgib kommunikatiivse toevajadusega lapse arengut rühmas, uurib lapse kõne ja tunnetuslike protsesside arengutaset. Järjepideva toetava tegevusega kujundab ja arendab lapse kõnet kui peamist suhtlusvahendit läbi individuaalsete tegevuste. Vajadusel nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid. Logopeed teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ja vormistab vajalikud dokumendid. Lisaks osaleb rühma koosolekutel, vestlusringides ja vajadusel lapse arenguestlustel.

8. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koostöö lapsevanematega on varases eas laste hariduses ja hoolekandes üks keskseid tugitalasid. Lapse areng, heaolu ja kohanemine lasteasutuses sõltub suurel määral sellest, kuivõrd kodu ja lasteaed teevad omavahel koostööd ning milline on nende vaheline usaldus. Hea koostöö lastevanematega on aluseks laste kohanemisele lasteaias ning püsivale turvatunde tekkimisele

lasteaia viibides. Õpetajad teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Koostöö lapsevanemaga algab enne lasteaeda tulekut. Laps ja lapsevanemad saavad tutvuda lasteaia, lapse rühma ja õpetajatega. Uutele vanematele korraldatakse tutvumiskoosolek koos õpetajatega. Koosolekul tutvustatakse lasteaia kodukorda, päevakava, õpetaja ja lapsevanema koostöö tähtsust ning lasteaia tugispetsialiste jm. Lapsevanemaid kaasatakse ürituste korraldamisse ja läbiviimisesse, õppekäikudel ning erinevates rühmaprojektides ja ühisüritustel.

Õpetajad teavitavad vanemaid regulaarselt lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest:

- 1) igapäevased lühivestlused lapse lasteaeda toomisel ja koju viimisel;
- 2) vajaduspõhised arutelud;
- 3) arenguvestlused;
- 4) lastevanemate koosolekud.

Digitaalne suhtlus vanematega toimub e-keskkonna Eliis kaudu. Täiendavalt on vanematel võimalik asjakohast informatsiooni leida lasteaia kodulehelt, rühma stendidelt, jm.

Õpetajad loovad vanematele võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes. Lapsevanema või õpetajate ettepanekul viiakse läbi täiendavaid arenguvestlusi vajadusel koostöös tugispetsialistidega.

Õppeaasta alguses valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu on alaliselt tegutsev organ, kelle ülesanne on vanemate, lasteaia töötajate ja lasteaia pidaja koostöös suunata, planeerida ja jälgida õppe- ja kasvatustegevust ning luua selleks paremaid tingimusi.

Vanematel on võimalus anda lasteaia tegevusele tagasisidet:

- 1) edastades enda tagasiside vahetult rühma õpetajatele, õppejuhile või direktorile;
- 2) osaledes lastevanemate rahuloluküsitlustes;
- 3) rühmakoosolekutel;
- 4) tõstatades küsimuse hoolekogu esindajate kaudu;
- 5) andes märku vajadusest kokku kutsuda vestlusring.

9. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaed lähtub õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel ja läbiviimisel riiklikust õppekavast, mille alusel on koostatud lasteaia õppekava.

Lasteaia direktor koostab koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega lasteaia õppekava ja selle muudatused ning kinnitab need käskkirjaga, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse. Lasteaia õppekava avalikustatakse lasteaia veebilehel.